

Adviescollege —
toetsing regeldruk

> **Retouradres** Postbus 16228 2500 BE Den Haag

Aan de minister van Justitie en Veiligheid
Mevrouw D. Yeşilgöz-Zegerius
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

**ATR, Adviescollege
toetsing regeldruk**
Rijnstraat 50
2515 XP Den Haag

Postbus 16228
2500 BE Den Haag

Onze referentie MvH/RvZ/WS/bs/ATR2697/2023-U002

Uw referentie

T 070 310 86 66
E info@atr-regeldruk.nl
www.atr-regeldruk.nl

Datum 12 januari 2023
Betreft Wijziging van de Wet wapens en munitie in verband met de invoering van een verbod op de verkoop van bepaalde gebruiksmessen aan minderjarigen en het dragen daarvan in de openbare ruimte

Geachte mevrouw Yeşilgöz-Zegerius,

Op 5 december 2022 heeft u de *Wijziging van de Wet wapens en munitie in verband met de invoering van een verbod op de verkoop van bepaalde gebruiksmessen aan minderjarigen en het dragen daarvan in de openbare ruimte* aan het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR) voor advies aangeboden. Met dit advies stuurt het college u zijn bevindingen.

De toelichting geeft aan dat het bezit en het gebruik van wapens in de openbare ruimte al langere tijd hoog is en onder minderjarigen en jongvolwassenen een stijgende lijn vertoont. De straatcultuur verhardt, wat tot uitdrukking komt in een toenemend aantal geweldsincidenten waarbij steeds vaker een mes of een ander wapen wordt gebruikt. Dit leidt op zijn beurt weer tot toenemend wapenbezit en wapengebruik en tot toenemende zorgen bij ouders, hulpverleners, handhavers en lokaal en landelijk bestuur. Met het voorliggende wetsvoorstel wil het kabinet de norm bevestigen dat steekwapens niet in de openbare ruimte thuishoren. Het voorstel moet het bezit en het gebruik van steekwapens in de openbare ruimte terugdringen.

Inhoud van het voorstel

Het voorliggende wetsvoorstel bevat de volgende onderdelen:

1. Voorwerpen die in de praktijk op straat als wapen worden gebruikt, worden aangemerkt als wapen in de zin van de *Wet wapens en munitie* (categorie IV onder 6°). Het betreft zowel scherpe voorwerpen (zoals gebruiksmessen) als botte voorwerpen (die als slag- of stootwapen kunnen worden gebruikt). De aanwijzing van de specifieke voorwerpen gebeurt in de *Regeling wapens en munitie* (Rwm). Bij de aanwijzing zal aangesloten worden bij de soorten wapens die in de (politie)praktijk bij steek- en dreigincidenten worden aangetroffen.

2. Een verbod voor een ieder om de aangewezen voorwerpen (wapens) *onverpakt* in de openbare ruimte te dragen, tenzij een vrijstelling van toepassing is.¹ De vrijstellingsgronden voor het dragen van deze voorwerpen worden uitgebreid. Het onverpakt dragen van een dergelijk voorwerp blijft toegestaan als dit voor een maatschappelijk aanvaardbaar doel is (zoals sport, recreatie, opleiding of beroepsuitoefening). De drager moet dit op verifieerbare wijze aannemelijk maken.
3. Een verbod om (gebruiks)messen die op straat bij geweldsincidenten worden gebruikt en die als wapen zijn aangewezen, te verkopen aan *minderjarigen*. Dit betekent concreet dat de verkoper de leeftijd van de koper moet controleren.²

Door deze wijzigingen vervallen bepalingen in gemeentelijke verordeningen ten aanzien van dezelfde wapens. Strafrechtelijke handhaving vindt plaats door politie en Openbaar Ministerie. Op overtreding van de verboden staat een geldboete van maximaal € 8.700,-.

Toetsingskader

ATR beoordeelt de gevolgen voor de regeldruk aan de hand van het volgende toetsingskader:

1. Nuloptie (nut en noodzaak): is er een taak voor de overheid en is wetgeving het meest aangewezen instrument?
2. Zijn er minder belastende alternatieven mogelijk?
3. Is gekozen voor een uitvoeringswijze die werkbaar is voor de doelgroepen die de wetgeving moeten naleven?
4. Zijn de gevolgen voor de regeldruk volledig en juist in beeld gebracht?

1. Nut en noodzaak

De toelichting bij het voorliggende wetsvoorstel onderbouwt dat het bezit en gebruik van (met name) steekwapens in de openbare ruimte al langere tijd hoog is en zeker onder minderjarigen een stijgende lijn vertoont. Zo is bijvoorbeeld het aantal jeugdige verdachten (12 tot en met 22 jaar) dat was betrokken bij zware mishandeling en pogingen tot moord of doodslag, tussen 2017 en 2019 toegenomen met 76%. Deze toename was sterker voor minderjarigen dan voor jongvolwassenen. Tijdens de coronapandemie nam het aantal geweldsdelicten door jeugdige verdachten af, maar in 2021 was er weer een toename ten opzichte van 2020. Ook het aantal inbeslaggenomen messen, waaronder bijvoorbeeld keukenmessen, nam toe.

Het college constateert dat de toelichting bij het voorstel onderbouwt dat er reden is om het steekwapenbezit en -gebruik onder jongeren (minderjarigen en jongvolwassenen) terug te dringen. Het voorliggende wetsvoorstel wil dit bereiken door nog nader te bepalen gebruiksvoorwerpen die geschikt zijn om personen ernstig letsel toe te brengen, aan te wijzen als wapen in de zin van de *Wet wapens en munitie* (categorie IV onder 6° Wwm). Het voorstel maakt echter niet duidelijk waarom de huidige regelgeving niet volstaat. Volgens deze regelgeving is het verboden om voorwerpen bij zich te dragen die gelet op hun aard of op de omstandigheden waaronder die worden aangetroffen, redelijkerwijs kan

¹ Artikel 27 Wwm. Volgens art. 1 van de Wwm is 'dragen van een wapen' gedefinieerd als het op de openbare weg of voor publiek toegankelijke plaatsen bij zich hebben van een wapen anders dan voor vervoer. Van vervoer is sprake indien een wapen zodanig is verpakt dat het niet voor onmiddellijk gebruik kan worden aangewend (bijvoorbeeld in een foedraal).

² Net als bijvoorbeeld het geval is bij de verkoop van alcohol.

worden aangenomen dat ze zijn bestemd om letsel toe te brengen of te dreigen (categorie IV onder 7° Wwm). Mogelijk dat problemen in de uitvoering en handhaving de reden vormen voor deze wijziging, maar de toelichting bij het voorliggende voorstel geeft hier geen inzicht in.

1.1 Het college adviseert in de toelichting aan te geven waarom wordt gekozen voor de aanwijzing (en daarmee een draagverbod) van voorwerpen die geschikt zijn om ernstig lichamelijk letsel toe te brengen en waarom niet kan worden volstaan met een draagverbod van voorwerpen die naar hun aard of naar de omstandigheden bestemd zijn voor het (dreigen met het) toebrengen van letsel.

2. Minder belastende alternatieven

Het toenemende probleem van het dragen en gebruiken van steekwapens doet zich vooral voor bij minderjarigen en jongvolwassenen. Het draagverbod van artikel 27 Wwm van de nieuw als wapen aan te wijzen gebruiksvoorwerpen richt zich echter tot een ieder. Dat betekent dat iedere burger in Nederland ervoor moet zorgen dat hij een gebruiksvoorwerp dat als wapen van de categorie IV onder 6° van de Wwm is aangewezen, niet onverpakt (dat wil zeggen voor direct gebruik beschikbaar) draagt. Dit levert regeldruk op voor deze groep, in de zin dat zij de betreffende gebruiksvoorwerpen moeten verpakken dan wel op verifieerbare wijze duidelijk moeten (kunnen) maken waarom zij zijn vrijgesteld van het verpakken van het voorwerp. Een minder belastend alternatief is om het verbod te beperken tot minderjarigen en jongvolwassenen. De toelichting maakt niet duidelijk of dergelijke minder belastende alternatieven zijn overwogen en waarom die niet zijn gekozen.

2.1 Het college adviseert in de toelichting op te nemen welke minder belastende alternatieven voor het algemeen geldende draagverbod zijn overwogen en waarom niet voor deze alternatieven is gekozen.

3. Werkbaarheid

De vraag naar de werkbaarheid van het wetsvoorstel richt zich op het verbod om als wapen aangewezen gebruiksvoorwerpen onverpakt zonder aantoonbaar goede reden in de openbare ruimte te dragen. Hoewel op dit moment nog niet duidelijk is welke gebruiksvoorwerpen precies aangewezen zullen worden, kan er onduidelijkheid ontstaan over of een voorwerp als wapen in de zin van de Wwm geldt. Ook kan onduidelijk zijn (1) wat een deugdelijke verpakking is, (2) wat een maatschappelijk aanvaardbare reden is om het betreffende voorwerp onverpakt in de openbare ruimte te dragen, en (3) hoe kan worden aangetoond dat een vrijstelling van toepassing is. Daarbij speelt praktisch ook de vraag of iemand die bijvoorbeeld op weg naar huis een keukenmes koopt, altijd in staat is om dit volgens de regels van de Wwm te verpakken.

Volgens de toelichting zal de overheid een voorlichtingscampagne uitvoeren. Het is echter niet duidelijk of en in hoeverre voorlichting dit grijze gebied kan oplossen en onduidelijkheden in specifieke gevallen kan wegnemen.

3.1 Het college adviseert om in de toelichting te verduidelijken hoe kan worden voldaan aan de vereisten van de Wwm met betrekking tot verpakking van het wapen en de aannemelijkheid van de goede reden om het voorwerp te dragen.

4. Gevolgen regeldruk

De toelichting bij het voorliggende wetsvoorstel bevat een regeldrukparagraaf. Hierin staat aangegeven dat de voorgestelde maatregelen nauwelijks of geen nalevingskosten opleveren voor burgers. Het college merkt op dat het verbod voor iedere burger in Nederland om op zichzelf gewone gebruiksvoorwerpen onverpakt op straat te dragen, in ieder geval eenmalige kennismakingskosten met zich mee brengt. Deze zijn ten onrechte niet in de regeldrukberekening opgenomen.

De regeldrukparagraaf geeft verder aan dat het (al dan niet bedrijfsmatig) verkopen van gebruiksvoorwerpen die als wapen worden aangewezen, leidt tot regeldruk. Deze regeldruk bestaat uit kennismakingskosten en uit structurele regeldrukkosten. De kennismakingskosten worden per bedrijf geschat op € 108,-. De structurele kosten bestaan uit de verplichting tot het uitvoeren van een leeftijdsverificatie bij twijfel over de leeftijd van een klant. Deze worden geschat op € 0,56 per verkoop. De betrokken ondernemer kan daarbij zelf zijn methode van leeftijdsverificatie kiezen.

De toelichting besteedt geen aandacht aan de online verkoop van de als wapen aangewezen gebruiksvoorwerpen. Ook geeft de toelichting geen totaalbeeld van de regeldrukgevolgen. Dit totaalbeeld is nodig om de proportionaliteit van de maatregel te kunnen beoordelen. Daarbij kan eventueel met scenario's en bandbreedtes worden gewerkt.

4.1 Het college adviseert de regeldrukgevolgen van het voorstel in de toelichting op genoemde punten aan te vullen conform de Rijksbrede methodiek.

Dictum

Het college stelt vast dat het messenbezit en – gebruik onder minderjarigen en jongvolwassenen een groot maatschappelijk probleem is en dat er noodzaak is tot het aanpakken hiervan. Het voorstel maakt echter niet duidelijk waarom de huidige regelgeving niet volstaat voor een adequate aanpak van dit maatschappelijke probleem. Een goede onderbouwing hiervan is nodig, omdat het voorstel gewone gebruiksvoorwerpen, die in de praktijk op straat als steek- of dreigwapen worden gebruikt, aanwijst als wapen van categorie IV onder 6° van de Wwm. Dit leidt tot een algemeen verbod voor iedere burger in Nederland om dergelijke voorwerpen onverpakt in de publieke ruimte te dragen. Vrijstelling van dit verbod is mogelijk als die burger zelf verifieerbaar kan aantonen dat het wapen onverpakt gedragen wordt voor een maatschappelijk aanvaardbaar doel. De bewijslast daarvan ligt bij de burger.

Het voorstel maakt verder onvoldoende duidelijk waarom het brede verbod veel meer mensen moet raken dan alleen de in toelichting bij het voorstel genoemde doelgroepen. Een verbod dat zich alleen richt tot minderjarigen en jongvolwassenen, is minder belastend. Niet duidelijk is waarom niet voor dit alternatief is gekozen. Bovendien is niet duidelijk of het verbod tot het onverpakt dragen van de betreffende voorwerpen zonder goede maatschappelijke reden in de praktijk wel werkbaar is. De regeldrukgevolgen ten slotte moeten beter in beeld worden gebracht.

Gelet op deze overwegingen is het eindoordeel:

Het voorstel niet indienen tenzij met de adviespunten rekening is gehouden.

Het college vertrouwt erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Het verneemt graag van u op welke wijze u met onze adviespunten rekening houdt. Verder verzoekt het u om een eventuele wijziging van het voorstel voor te leggen aan het college, opdat wij kunnen beoordelen of een aanvullende zienswijze noodzakelijk is.

In de verwachting u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd,

Hoogachtend,

w.g.

M.A. van Hees
Voorzitter

R.W. van Zijp
Secretaris